

Operationeel handvat selectiviteit en vroegtijdig beëindigen in VVC zaken

Oost Nederland

In opdracht van:	Stuurgroep Ketenresultaten Oost Nederland
Met mandaat van:	Parketleiding AP Oost Nederland en eenheidsleiding Oost-Nederland
Versiedatum:	20 augustus 2024
Versie:	Versie 2.0
Kenmerk:	Operationeel handvat selectiviteit en vroegtijdig beëindigen in VVC zaken Kies een item.
Auteur:	Bureau Ketensamenwerking Oost NL / Expertgroep selectiviteit Oost Nederland

Documentinformatie

Versiegeschiedenis

Versie	Versie datum	Samenvatting aanpassing
1.2 definitief	09/02/2023	Vaststelling Hoofdofficier en politiechef Oost-Nederland
2.0 concept	01/08/2024	Belangrijkste wijzigingen: - Inleiding aangepast - Paragraaf 3 prioriteiten; actualiseren omstandigheden - Toevoeging Paragraaf 3.1 cybercrime en digitale criminaliteit - Paragraaf 4 is met name aangepast op nieuw beleid op digitale criminaliteit - Paragraaf 5 is aangepast naar de nieuwe VTB mogelijkheden in BOSZ - Paragraaf 6 is aangepast door nieuw beleid op digitale criminaliteit - Enkele wijzigingen in paragraaf 7 ten behoeve van meer duidelijkheid in te bespreken zaken met het OM - Toevoeging discriminatie aan paragraaf 7 - Wijziging in paragraaf 8 mbt 126nd Sv.

Verzendgeschiedenis

Versie	Verzenddatum	Ontvangers
1.2 definitief	1 ^e kwart 2023	CS/DM Oost Nederland,
1.2 definitief	1 ^e kwart 2023	DVO's 5 districten Oost Nederland
2.0 definitief	20-08-2024	Stuurgroep Ketensamenwerking
2.0 definitief	03-09-2024	Gebruikers binnen politie Oost-Nederland en Openbaar Ministerie

1. Inleiding

Het Openbaar Ministerie is hét bevoegde gezag voor de opsporing van strafbare feiten en heeft als taak deze opsporing aan te sturen. Selectiviteit heeft betrekking op het selecteren van zaken op het gebied van VVC (veel voorkomende criminaliteit) en het OM stuurt hierop zodat de beperkte opsporing- en vervolgingscapaciteit op de juiste zaken wordt ingezet. Het OM verwacht van de politie dat zij ook zelf stuurt op hun interne bedrijfsvoering met name een goede kwaliteit en goede doorloop.

Het is wenselijk om aan iedere zaak aandacht te geven. Opsporingsinstanties en Openbaar Ministerie worden echter geconfronteerd met veel strafbare feiten, terwijl de beschikbare opsporings- en vervolgingscapaciteit beperkt is. De Aanwijzing voor de opsporing (en het landelijk screenings- en selectiviteitskader misdrijven) ziet op de opsporing en vervolging van misdrijven en beschrijft het afwegingskader waarbinnen de keuzes worden gemaakt.

Dit dwingt tot het maken van keuzes. In elke zaak moet worden afgewogen of tot opsporing wordt overgegaan, en zo ja, met welke hoeveelheid tijd en capaciteit. Gegeven de beperkte opsporingscapaciteit zal er altijd sprake zijn van selectieve opsporing op basis van juridische en beleidsmatige criteria.

De politie moet zich in een zo vroeg mogelijk stadium altijd afvragen hoe het (onderliggende) probleem het best kan worden verholpen/opgelost. De context en het maatschappelijk effect staan daarbij voorop. Bij misdrijven geldt als uitgangspunt dat strafrechtelijke normhandhaving vergt dat er een reactie komt vanuit het strafrecht, tenzij er goede redenen zijn om dat niet te doen. Bijvoorbeeld omdat een andere vorm van ingrijpen de maatschappij, de verdachte of het slachtoffer duidelijk ten goede komt. Hierbij geldt dat een betekenisvol alternatief wordt ingezet als het kan en een strafrechtelijke interventie als het nodig is. Soms zullen beiden moeten worden ingezet.

Er zijn onderzoeken waarbij het feit zodanig is dat afhandeling via het strafrecht het meest aangewezen middel is. Dan is begrenzing, vergelding, beëindigen van crimineel gedrag en voorkomen van herhaling noodzakelijk. Een goed screenings- en selectieproces zorgt ervoor dat de juiste onderzoeken (waarbij het dus voor de hand ligt dat strafrechtelijke reactie maatschappelijk gezien gewoon vereist is) de strafrechtketen instromen.

Strafrecht is niet de oplossing voor alle problemen. Een alternatief zoals een waarschuwingsbrief, stopgesprek, aansprakelijkstelling, bemiddeling, hulpverlening, verstoren, civiel- of bestuursrecht kan in bepaalde gevallen effectiever zijn. Zo nodig legt de politie de verbinding met organisaties buiten het strafrecht om dit te bewerkstelligen.

Kortgezegd is dit document een vertrekpunt met een aantal uitgangspunten om één regionaal beleid op selectiviteit te ontwikkelen en is bedoeld als ondersteuning om de beschikbare capaciteit in te zetten op de juiste zaken. Verder draagt het bij aan het zoveel mogelijk op eenduidige wijze oppakken van zaken in de eenheid Oost-Nederland (uitzondering hierop kunnen de lokale prioriteiten zijn).

De prioritering van hierna genoemde misdrijven vervangt zeker niet de professionele afweging om een zaak wel of niet (nader) te onderzoeken als daar een gegronde reden toe is. Bijvoorbeeld als er sprake is van een afspraak op persoon in BVH of (anderszins) een strafrechtelijke interventie nodig is/likt om gedragsverandering bij de verdachte teweeg te brengen. Kortom gezond verstand, inleving in de positie van het slachtoffer/aangever/verdachte en recht doen aan maatschappelijke belangen zijn primair leidend.

Voor de minderjarigen verdachten is kort gezegd als beleid afgestemd *‘Licht waar het kan, Zwaar waar het moet* en voor de tussencategorie altijd contact met het OM vóór het in onderzoek nemen van een aangifte of melding en zo kort mogelijk na het incident. Het OM beoordeelt of voor genoemde feiten/verdachten een strafrechtelijke afdoening mogelijk, passend en proportioneel is. Indien er in een zaak zowel sprake is van (een) minderjarige als (een) meerderjarige verdachte(n) dient er afstemming te zijn met de jeugdspecialisten binnen het OM om te sparren.

2. Leeswijzer

Dit document is als volgt opgebouwd:

- In **paragraaf 3** schetsen we de zaken die **prioriteit behoren te verkrijgen** bij politie en Openbaar Ministerie; dit zijn de zaken waarvan we verwachten dat de politie die oppakt;
- In **paragraaf 4** schetsen we de zaken die **het eerst in aanmerking komen** wegens capaciteitsoverwegingen **vroegtijdig te beëindigen**;
- In **paragraaf 5** schetsen we de zaken **zelfstandig door de politie vroegtijdig beëindigd of afgerond** mogen worden;
- In **paragraaf 6** schetsen we de zaken die **alleen opgepakt mogen worden na overleg met het OM**;
- In **paragraaf 7** schetsen we de zaken waar **afstemming gewenst is tussen politie en OM**;
- In **paragraaf 8** schetsen we de zaken die **niet meer vroegtijdig kunnen worden beëindigd**;
- Het document wordt afgesloten met een **afrondende opmerking** in **paragraaf 9**.

3. Welke zaken horen prioriteit te verkrijgen bij politie en OM

Zaken welke **meer dan geringe impact op het slachtoffer en/of (lokale) impact op de samenleving hebben**, dient te worden opgepakt waarbij omstandigheden rondom het strafbare feit, het slachtoffer en de verdachte bepalend zijn. In onderstaande tabel worden deze drie aspecten ander toelichting, evenals enkele specifieke prioriteiten.

Het strafbare feit Iedere aangifte, melding of incident telt én er vindt waar mogelijk opvolging plaats waarbij rekening wordt gehouden met: - de ernst van het feit (VVC, HIC of ondermijning) en de impact op de maatschappij, - de (kans op) bewijsbaarheid in combinatie met de inspanningen die met de bewijsbaarheid gemoeid zijn, - de gevoeligheid van het onderzoek (o.a. media-aandacht), - de (landelijke, regionale of lokale) context waarin het feit heeft plaatsgevonden, - de landelijke, regionale, lokale en overige prioriteiten zoals o.a.: - o digitale criminaliteit, cybercrime en online seksueel kindermisbruik, - o mensenhandel, - o ondermijnende en georganiseerde criminaliteit, - o huiselijk geweld en kindermishandeling, - o discriminatie, radicalisering en polarisatie, - o stalking en zeden.
Het slachtoffer Slachtoffers voelen zich veilig, worden gehoord en geholpen waarbij rekening wordt gehouden met: - de wens en de belangen van het slachtoffer, - de impact op het slachtoffer (aard en hoogte van schade/letsel, gezien vanuit het slachtoffer), - de hoedanigheid van het slachtoffer, zoals bijvoorbeeld: - o personen met een publieke taak, - o verstandelijk beperkten, kwetsbaren, - o kinderen of ouderen, - o personen met een afhankelijkheidsrelatie (tussen slachtoffer-verdachte).
De verdachte Op een verdachte wordt (al dan niet strafrechtelijk) geacteerd en grenzen worden gesteld waarbij rekening wordt gehouden met: - de (minderjarige) leeftijd, - de afpakkans, - voormalig tbs gestelde, ISD-maatregel, persoonsgebonden aanpak (PGA), zedendelinquent, - onbegrepen gedrag, het gevaarsrisico dat van een verdachte uitgaat, - antecedenten, recidive risico en eerder mislukte alternatieve interventies.
Cybercrime en digitale criminaliteit hebben een hoge prioriteit binnen Oost-Nederland. Gezien de omvang en de (snel) veranderende richtlijnen/beleidsafspraken is in dit document een aparte paragraaf opgenomen waarin toelichting wordt gegeven hoe men hier mee om dient te gaan.
Ten aanzien van minderjarige verdachten geldt dat in beginsel altijd onderzoek wordt verricht bij: - zaken van Rising Stars of Jonge Aanwas; - zaken van in Amazone gelabelde jongeren; - zaken van meer- en veelplegers.
Gevoelige zaken zijn zaken waarin een bekend of publiek persoon (bijv. een burgemeester) aangever of verdachte is, een zaak die vanwege de aard van de zaak voor maatschappelijke onrust of ophef heeft gezorgd of naar alle waarschijnlijkheid zal gaan zorgen, of een zaak met extra aandacht van de media om welke reden dan ook.
Rechtshulpverzoeken; voor de prioritering van overdrachtszaken wordt uitgegaan van het strafbare feit volgens dit kader.

3.1. Cybercrime en digitale criminaliteit

Cybercrime en digitale criminaliteit hebben een hoge prioriteit binnen Oost Nederland. In deze paragraaf maken we onderscheidt tussen

- Cybercrime
- Aan- en verkoopfraude
- Alle overige digitale criminaliteit

Cybercrime

Cybercrime betreft strafbare feiten welke worden gepleegd via een ICT middel én die zijn gericht op een ICT middel (hacken, ransomware, ddos aanvallen etc.).

Bij cybercrime feiten geldt dat:

- er verplicht contact moet worden opgenomen met het Cybercrimeteam Oost Nederland voor advies over de haalbaarheid ervan;
- in geval van complexe zaken het Cybercrimeteam Oost Nederland hierin de regierol zal gaan vervullen.

Cybercrime

- art. 138ab Sr: Computervredebreuk;
- art. 138b Sr: Opzettelijk en wederrechtelijk de toegang tot of het gebruik van een geautomatiseerd werk belemmeren door daaraan gegevens aan te bieden of toe te zenden.
- art. 138c Sr: wederrechtelijk niet-openbare gegevens die zijn opgeslagen door middel van een geautomatiseerd werk, voor zichzelf of voor een ander overneemt
- art. 139c Sr: Met technisch hulpmiddel gegevens af luisteren.
- art. 139d Sr: Plaatsen opname of aftapapparatuur
- art. 139e Sr: Hebben en gebruiken van door wederrechtelijk af luisteren, aftappen c.q. opnemen verkregen gegevens
- art. 139g Sr: het verwerven of voorhanden hebben van niet-openbare gegevens
- art. 161sexies Sr: opzettelijke vernieling geautomatiseerd werk of werk voor telecommunicatie
- art. 161septies Sr: culpose vernieling van enig geautomatiseerd werk of werk voor telecommunicatie
- art. 350a Sr: Aantasting/manipulatie computergegevens (het doleuze misdrijf)
- art. 350b Sr: Aantasting/manipulatie computergegevens (het culpose misdrijf)
- art. 350c Sr: Aantasting/manipulatie geautomatiseerd werk (het doleuze misdrijf)
- art. 350d Sr: Faciliteren van art 350a of artikel 350c
- art. 317 Sr lid 2: Afpersing middels bedreiging gegevens middels een geautomatiseerd werk op te slaan, onbruikbaar of ontoegankelijk te maken.

Aan- en verkoopfraude

Bij aan-en verkoopfraude wordt onderscheidt gemaakt tussen de afhandeling van minderjarige en meerderjarige verdachten.

Aan- en verkoopfraude met MINDERJARIGE verdachten

Bij minderjarige verdachte dient er altijd afstemming plaats te vinden met het Openbaar Ministerie
Dat kan o.a. via: jeugdzakenoostnederland@om.nl.

Aan- en verkoopfraude met MEERDERJARIGE verdachten

Bij meerderjarige verdachten is het uitgangspunt dat er altijd¹ eerst een stopgesprek plaatsvindt voordat er strafrechtelijk onderzoek gedaan wordt. Als dit stopgesprek heeft plaatsgevonden en de verdachte blijft doorgaan kan er bij meerdere nieuwe aangiftes alsnog strafrechtelijk onderzoek plaatsvinden. Het aantal aangiften, de totale schade, het aantal gebruikte rekeningnummers, etc. is niet bepalend voor het inzetten van een stopgesprek.

Voorbeeld: Er zijn 15 aangiftes gedaan tegen dezelfde verdachte. De verdachte maakte gebruik van 4 rekeningnummers. Totaal is er 1850 euro schade. Er heeft nog niet eerder een stopgesprek plaats gevonden met de verdachte en daarom zal de politie eerst een stopgesprek voeren.

¹ NB Wanneer de omvang of omstandigheden aanleiding geven om hiervan af te wijken, stem dan af met HUB-digitaal of OM

Operationeel handvat selectiviteit en vroegtijdig beëindigen in VVC zaken

Stap 1: inzetten waarschuwingsbrief en stopgesprek

- 1 en 2 aangiften wordt bij meerderjarigen gezien als wanprestatie (civielrecht).
 - o *Deze registraties worden niet zichtbaar in BOSZ en zullen automatisch na 1 jaar vroegtijdig beëindigd worden*
- 3 aangiften binnen 1 jaar? -> stuur een waarschuwingsbrief²
 - o *Leg je waarschuwingsbrief vast volgens het standaard tekstblok²*
 - o *De registraties kunnen nadien vroegtijdig beëindigd worden onder reden: Waarschuwing, mededelings-/stopgesprek door politie³*
- 4 of meer aangiften binnen 1 jaar (of bij de eerste nieuwe aangifte na een waarschuwingsbrief)
 - > voer een stopgesprek (eventueel met terugbetaling³)
 - o *Leg je stopgesprek vast in een pv bevindingen volgens het standaard tekstblok²*
 - *Met daarin o.a. pleegdata, BVH-nummers, schade etc.*
 - o *De registraties kunnen nadien vroegtijdig beëindigd worden onder reden: Waarschuwing, mededelings-/stopgesprek door politie^{3,4}.*

Stap 2: Strafrechtelijk onderzoek

Wanneer een stopgesprek niet het gewenste effect heeft gehad en er opnieuw minimaal 3 nieuwe aangiften ter zake (aan- en verkoop) fraude gericht zijn tegen de verdachte, zal de politie deze zaken zo snel mogelijk strafrechtelijk oppakken.

1 en 2 nieuwe aangiften (met pleegdatum geteld na datum stopgesprek)

- o *Vroegtijdig beëindigen met reden: wegens capaciteitsoverwegingen (strafrechtketen)*
- 3 tot en met 10 nieuwe aangiften (met pleegdatum geteld na datum stopgesprek)
 - o De politie selecteert maximaal 5 aangiften (op bewijsbaarheid, schade, kwetsbaarheid slachtoffer en pleegdatum) voor strafrechtelijk onderzoek
 - o *De overige registraties kunnen nadien vroegtijdig beëindigd worden onder reden: Andere interventies door politie⁴*

Voorbeeld: Er is een stopgesprek gevoerd met verdachte nadat er 15 aangiftes zijn gedaan tegen hem. Na dit stopgesprek zijn er opnieuw 7 aangiften (met pleegdatum na het stopgesprek) bij de politie binnengekomen. De politie zal 5 van deze 7 zaken selecteren en hier strafrechtelijk onderzoek naar doen. De 2 andere registraties zullen vroegtijdig beëindigd worden. Een slachtoffer wordt eventueel verwezen naar externe instanties als SODA, LAVG of AGN/ORN

- Vanaf 11 aangiften (met pleegdatum geteld na datum stopgesprek)
 - o De politie stemt voor de start van het onderzoek af met het OM via LMIO.oost@om.nl
 - Hierbij wordt in ieder geval de context, de BVH nummers met de schade, pleegdata, stopgesprek en andere relevantie informatie gedeeld
 - De politie deelt het voorgenomen plan van aanpak
 - o Het OM (de LMIO-officier) neemt spoedig een beslissing op de voorgestelde aanpak
 - Oppakken conform plan van aanpak
 - Oppakken waarbij afstemming plaats vindt wat de omvang van het onderzoek gaat worden
 - Oppakken tot maximaal 5 aangiften (waarbij de overige registraties vroegtijdig beëindigd kunnen worden gelijk aan 3 tot en met 10 aangiften).

Strafrechtelijke onderzoeken t/m 5 aangiften kunnen (zonder overleg) ingezonden worden aan ZSM. Strafrechtelijk onderzoeken meer dan 5 aangiften kunnen t.a.v. van LMIO officier en LMIO-beoordelaar ingezonden worden aan het AP Oost Nederland (werkbak 44).

² Zie de agorapagina van het LMIO/Centurion voor een voorbeeld

³ Zie voor meer informatie de agorapagina van het LMIO.

⁴ Een slachtoffer kan bv ook verwezen worden naar organisaties welke zich bezighouden met directe aansprakelijkheid zoals SODA, LAVG en AGN/ORN

Overige vormen van digitale criminaliteit

Op **alle** overige vormen van digitale criminaliteit welke niet vallen onder cybercrime of aan- en verkoopfraude geldt onderstaande werkinstructie.

Prioriteit

Digitale criminaliteit is **hoog geprioriteerd**. In de selectie van digitale criminaliteit dient hier rekening mee gehouden te worden. Dit betekent dat er bij digitale criminaliteit altijd inzet van de politie verwacht mag worden en capaciteit en kansrijkheid nauwelijks mee mogen wegen in de selectie van deze zaken.

Beoordeling van de kwaliteit en verrijking van de aangifte, het kiezen van de juiste strategie en het selecteren van een digitale registratie vindt altijd plaats door iemand met expertise op digitale criminaliteit.

Alle registraties van digitale criminaliteit zullen het volgende stappenplan doorlopen.

1. Beoordeel de kwaliteit van de registratie en verrijk deze

- Verzamel informatie/verrijk de registratie om een inschatting te kunnen maken
 - o *Bij voorkeur al zo vroeg mogelijk in het proces (bijvoorbeeld bij het opnemen van de aangifte)*
 - o *Bv. nader horen slachtoffer bij niet kwalitatieve (online) aangifte*
 - o *Eerste (eenvoudige) onderzoeken/vordering naar voordehand liggende opsporingsindicaties zoals hoe het slachtoffer is bereikt met bv een telefoonnummer of e-mail*

2. Kies de juiste strategie

- Een aangifte van digitale criminaliteit wordt strafrechtelijk aangepakt
 - o *De reikwijdte van het onderzoek kan worden afgestemd met de expert (dan wel het OM)*
 - o *Alternatieve interventies zullen uitsluitend toepast worden op moneymules en alleen op advies de expert (dan wel het OM)*

3. Pas selectiviteit toe

- De expert beoordeelt of capaciteit en kansrijkheid een rol mogen spelen in de gekozen strategie.
 - o *Selectiviteit moet in verhouding staan tot het gepleegde feit. **Onderzoek in/naar digitale criminaliteit gaat vóór onderzoek doen in/naar niet geprioriteerde criminaliteit***
 - o *Wanneer capaciteit een grote rol speelt, pakt de teamleiding haar sturende en verantwoordelijke taak.*

4. Weeg frequent je gekozen strategie opnieuw

- In de loop van je gekozen strategie kan het zinvol zijn om opnieuw te bekijken of dit nog de beste strategie.
 - o *Opnieuw de strategie bepalen kan door verschillende (nieuwe) inzichten noodzakelijk zijn.*

NB Ervaring leert dat digitale criminaliteit geen grenzen kent. Het BT waar het onderzoek start zal (evt. in afstemming met het OM, HUB, cybercrimeteam of het grensoverschrijdende BT waar het zich naar toe verplaatst), in eerste aanleg eigenaar blijven totdat er (in warm contact) anders is besloten.

4. Zaken die het eerst in aanmerking komen om wegens capaciteitsoverwegingen vroegtijdig te beëindigen.

Zaken met geringe impact op het slachtoffer en geen impact op de maatschappij komen als eerst in aanmerking voor vroegtijdig beëindigen, tenzij de opsporing beperkt is en in verhouding is met het gepleegde feit.

Denk aan onderstaande zaken die zeker niet limitatief zijn en slechts als voorbeeld dienen

Huisvredebreuk/Lokaalvredebreuk art. 138 Sr.
Openlijk geweld tegen goederen Art. 141 Sr.
Belediging, smaad, laster, art. 266, 261, 262 Sr.
Mondelinge bedreiging art. 285 Sr.
Mishandeling zonder letsel art. 300 Sr.
Winkeldiefstal bij de scankassa of schadebedrag onder de 100 euro Art. 310 Sr.
Tanken zonder te betalen art. 310, 321 Sr.
Diefstal/inbraak/heling uit een bedrijf, garagebox, schuur, vaar- of voertuig, art. 310, 311, 416, 417bis Sr.
Verduistering/ eenvoudige diefstal/ heling met schade, art. 321, 310, 416, 417bis Sr.
Vernieling met schade, art. 350 Sr.
Schuldwitwassen van geringe bedragen art. 420bis Sr.
Hennepkwekerijen onder de 200 planten art 3. OW Kwekerij wordt geruimd en wanneer mogelijk een hennepbericht opgesteld, m.u.v. zaken waar de lokale context of bijzondere indicatoren aanleiding geeft de zaak toch op te pakken.
Verkeersongeval met licht letsel ⁵

⁵ Zie voor de definitie van 'licht letsel' de 'Instructie afhandeling verkeersongevallen'.

In de 'Instructie afhandeling verkeersongevallen' wordt vermeld in welke gevallen proces-verbaal moet worden opgemaakt (o.a. bij ernstige overtreding van de verkeerswetgeving, lichamelijk letsel/dood en/of medische behandeling in ziekenhuis en/of alcohol- en drugsgebruik) en wanneer kan worden volstaan met een kenmerkenmelding (PLUS). Indien er volgens de instructie een proces-verbaal moet worden opgemaakt, moet de zaak in principe ook worden opgepakt en valt de zaak onder prioriteit. In alle andere gevallen krijgt de zaak een lagere prioriteit.

5. Zaken die zelfstandig door de politie vroegtijdig beëindigd of afgerond mogen worden.

De politie mag in een aantal gevallen zelfstandig zaken vroegtijdig beëindigen of afronden. Als sprake is van één van de (hieronder nader uitgewerkte) redenen tot vroegtijdig beëindigen, kan de dossiermanager dit zelfstandig doen bij VVC-misdrijven. Bij HIC- en ondermijningsmisdrijven is altijd akkoord van het OM vereist.

Bemiddeling (door politie)

De politie kan, op verzoek van het slachtoffer of op eigen initiatief, bemiddeling als betekenisvolle interventie initiëren. De politie zal samen met het slachtoffer en de verdachte op zoek gaan naar een oplossing. Pas op het moment dat bemiddeling niet tot het gewenste resultaat leidt, overlegt de politie eventuele vervolgstappen met het OM.

Burenconflict, zakelijk conflict, familievete

Bemiddeling kan worden ingezet in onderzoeken naar onder meer vernieling, belediging, bedreiging of (over en weer) licht geweld (bijvoorbeeld een droge klap), door bijvoorbeeld een familielid, bekende of buur, of onderzoeken waaraan een burenconflict, familievete of zakelijk geschil ten grondslag ligt, tenzij sprake is van huiselijk geweld en/of belaging.

Schadebemiddeling

In onderzoeken met (geringe of verzekerde) schade waarbij de wens van het slachtoffer een reden kan zijn, maar ook door andere redenen kan de politie hierin bemiddelend optreden dat deze schade wordt vergoed.

Waarschuwing/mededelings- of stopgesprek (door politie)

Een waarschuwing, mededelings- of stopgesprek kan een effectieve interventie zijn om te bereiken dat strafbaar gedrag stopt. Het kan de wens zijn van het slachtoffer, richtlijnen kunnen dit voorschrijven en/of stuurploegen kunnen deze keuze maken.

NB Wanneer een verdachte in aanmerking komt voor een reprimande of HALT, moet dat traject doorlopen worden.

Waarschuwing/mededelingsgesprek

Middels een schriftelijke waarschuwing of een mededelingsgesprek in persoon kan de politie een persoon informeren dat zijn/haar naam genoemd wordt in een aangifte. Hiermee kan op een zeer snelle manier een signaal aan deze persoon worden afgegeven.

Stopgesprek

Het stopgesprek kan worden ingezet om een verdachte van een strafbaar feit een halt toe te roepen en het strafbare feit te doen stoppen (bijvoorbeeld een geldezel). In sommige gevallen kan een stopgesprek bijdragen aan de wens van het slachtoffer of ondersteunend zijn om een toekomstig opsporingsonderzoek te rechtvaardigen (bijvoorbeeld stalking). Het stopgesprek betreft geen verdachtenverhoor.

Andere interventies (door politie),

Naast interventies (zoals de bemiddeling- en stopgesprekken) welke direct gericht zijn op betrokkenen, kan de politie (eventueel op verzoek van een slachtoffer) andere betekenisvolle interventies inzetten. Deze interventies hebben een beschermende, preventieve of afschrikkende werking en dragen in grote mate bij aan het veiligheidsgevoel van de burger/maatschappij.

Niet opsporingsgerichte interventies

De politie kan (eventueel op verzoek van slachtoffer) een interventie inzetten welke niet direct bijdraagt aan de opsporing van het strafbare feit maar wel een preventieve of geruststellende werking hebben voor het slachtoffer of de maatschappij.

Civil- of bestuursrecht prevaleert

Wanneer bij het doen van aangifte (en bij voorkeur voorafgaand) duidelijk wordt dat strafrechtelijk optreden niet of minder aangewezen is, omdat een civil- of bestuursrechtelijke aanpak mogelijk effectiever is, kan de politie verwijzen naar de civil- of bestuursrechtelijke mogelijkheden.

Afgezien van het type onderzoek en de bewijsbaarheid ervan (formeel is mogelijk ook sprake van een strafbaar feit met opsporingsindicatie) is in dit soort onderzoeken een andere rechtsgang c.q. andere interventie meer aangewezen.

Doorverwijzing naar hulpverlening

Bij sommige strafbare feiten is een integrale aanpak of een zorg-gerelateerde aanpak met (hulpverlenende) ketenpartners meer van betekenis dan strafrechtelijke aanpak. De politie kan (in afstemming met de betreffende partner en/of OM) besluiten om geen opsporingsonderzoek te starten dan wel voort te zetten.

Doorverwijzing naar derden

Bij strafbare feiten waarbij blijkt dat andere partijen (niet zijnde hulpverlening of de rechtspraak) meer van betekenis kunnen zijn en de grondslag niet direct ligt in het gepleegde strafbare feit, kan de politie verwijzen naar derden.

Samenwerkingspartners en -verbanden

Gemeenten, woningcorporaties, tuchtcolleges en gelijkende instanties hebben binnen hun eigen organisatie verschillende mogelijkheden om de onderliggende problematiek aan te pakken. Deze mogelijkheden kunnen effectiever zijn dan strafrechtelijke aanpak.

Verzekeraars, banken en overige organisaties

Organisaties zoals verzekeraars, banken en gelijkende, kunnen (vanuit bijvoorbeeld voorwaarden) zelfstandig maatregelen nemen die eveneens gezien kunnen worden als (meer) betekenisvolle interventies.

Herstelgericht werken

Als alternatief of aanvulling op het strafrecht kan verwezen worden naar organisaties die zich bezighouden met herstelgericht werken. Hierbij komen slachtoffer en verdachte met elkaar in contact met als doel het veroorzaakte leed of de aangerichte schade zoveel mogelijk te herstellen.

Geen kansrijk vervolgbaar onderzoek

Wanneer de verwachting is dat de verdachte niet vervolgd zal/kan worden moet de politie in een zo vroeg mogelijk stadium besluiten om niet op te sporen en het opsporingsonderzoek niet voort te zetten. Hierbij moet gedacht worden aan de volgende gevallen:

Bekennende verdachte noodzakelijk

Als sprake is van een onderzoek (met een verdenking van een gering feit) waarin alleen met een bekende verklaring van de verdachte voldoende wettig bewijs kan worden verkregen.

Onvoldoende medewerking aangever

Als de aangever binnen een redelijke termijn geen gehoor geeft aan verzoeken van de politie tot het afleggen van een nadere verklaring of het verstrekken van informatie die van belang kan zijn in het kader van de waarheidsvinding.

Tegenaangifte

In onderzoeken waarin over hetzelfde of daarmee verband houdende feitencomplex aangifte en tegenaangifte is gedaan en beide partijen een verwijt valt te maken.

NB Als in een lopende strafzaak een tegenaangifte is gedaan, dient die in beginsel bij die lopende strafzaak te worden gevoegd via het OM.

Geen onderzoek op verzoek van het slachtoffer

Als het slachtoffer geen (verdere) opsporing/vervolgning wenst.

NB Indien sprake is van huiselijk geweld/belaging en zaken waarbij de indruk bestaat dat die wens is ontstaan door van buiten komende druk moet de politie overleggen met het OM. Het OM kan ambtshalve tot vervolging overgaan als sprake is van een bewijsbaar strafbaar feit.

Wegens capaciteitsoverwegingen strafrechtketen

Indien er nog wel mogelijkheden tot opsporing aanwezig zijn, maar er geen capaciteit is en niet te verwachten is dat deze binnen afzienbare tijd beschikbaar zal komen, kunnen onderzoeken in de volgende gevallen vroegtijdig worden beëindigd:

Bagatelonderzoeken

Onderzoeken naar strafbare feiten die een geringe inbreuk op de rechtsorde hebben gehad (bijvoorbeeld omdat het bij een poging is gebleven), weinig schade hebben veroorzaakt of waarbij de schade reeds is gecompenseerd.

Onbekende verdachte

Als de identiteit van de verdachte niet bekend is en ook niet zeer gemakkelijk te achterhalen is, maar er is nog wel een opsporingsindicatie.

Medeschuld/uitlokking/nalatigheid aangever

Als sprake is van evidente medeschuld van, uitlokking door en/of (grove) nalatigheid aan de kant van de aangever én het geen huiselijk geweld/belaging betreft.

Late aangifte

Als pas na 90 dagen na de pleegdatum van het feit aangifte wordt gedaan zonder dat daarvoor een redelijke verklaring wordt gegeven.

Reprimandeaanpak bij first-offender winkeldiefstal (afhandeling via RAPP of afronden reprimande)

Betreft een bekende winkeldief, waarvan de identiteit is vastgesteld, zonder antecedenten of reprimande in de afgelopen 5 jaar, met een maximale onbeschadigde buit van 50 euro en met toestemming van de hulpofficier.

Als een zaak formeel niet in aanmerking komt voor reprimande maar politie overweegt dit i.v.m. bijzondere omstandigheden, dan overleg met OvJ⁶.

Als er sprake is van (incidenteel) niet nakomen van een door de rechter vastgestelde omgangsregeling kan een stopgesprek worden gevoerd (tenzij het een aangifte is van de Jeugdbescherming of er een dreiging bestaat voor onttrekking van het kind naar het buitenland).

Bij een stalkingszaak waarin volgens het SASH sprake is van een laag risico kan er mogelijk een stopgesprek plaatsvinden.

Ten aanzien van minderjarigen:

De hulpofficier van justitie bepaalt of een minderjarige in aanmerking komt Haltafdoening (Besluit aanwijzing Halt-feiten, 14 juni 2024). Voor alle niet in het Besluit genoemde misdrijven geldt dat alleen met toestemming van het OM naar Halt kan worden verwezen.

Een minderjarige first-offender (dus niet eerder verdachte geweest) mag er een politiereprimande worden gegeven voor de volgende strafbare feiten:

- Art. 310 Wetboek van Strafrecht: diefstal – max. schadebedrag € 50,-
- Art. 350 Wetboek van Strafrecht: vernieling – mits schade wordt vergoed
- Art. 231 Wetboek van Strafrecht: identiteitsfraude (met vals ID in de horeca en kopen o.a. alcohol/tabak)
- Alle overtredingen.

⁶ In BOSZ heeft de politie de mogelijkheid een winkeldiefstal (MK A50) van een 23+-er af te handelen met een reprimande.

6. Zaken die alleen opgepakt mogen worden na overleg met het OM.

Tanken zonder betalen waar de aangifte door de stichting SODA is gedaan (verhalen civielrechtelijk met een administratieve verhoging).
Een (openlijk) geweldzaak waarbij aangever zelf ook een belangrijke rol heeft gehad, informatie achterhoudt, uitgelokt heeft en/of zelf in het criminele circuit zit.
Een (winkel)diefstal niet heterdaadzaken tot een (waarde)bedrag van 100 euro (deze zaken kosten de politie vaak ook veel capaciteit i.v.m. uitkijken camerabeelden, pv's herkenning, signaleren verdachte et cetera), waarbij nog opgemerkt wordt dat er wel aandacht moet zijn voor de kleine lokale ondernemer.
Een winkeldiefstalzaak waarbij artikelen niet zijn gescand (winkelier dient hier zelf meer aan de voorkant op te controleren en anders het civielrechtelijk te regelen).
Het overtreden van een winkelverbod bij niet heterdaadzaken.

7. Zaken waar afstemming gewenst is tussen politie en OM.

Wanneer de politie een onderzoek vroegtijdig wil beëindigen en waar toestemming voor nodig is van het OM biedt de politie zoveel mogelijk het onderzoeksdossier aan in BOSZ. Hierin vermeldt de politie de motivatie tot vroegtijdig beëindigen. Er is dan geen andere afstemming nodig (in BOSZ optie: Nog te accorderen door OM). In een aantal gevallen is het gewenst om uitgebreider af te stemmen met het OM. Bij die gevallen kan er gemaild worden naar het e-mailadres vroegtijdigbeindigen.oost@om.nl.

In de volgende gevallen overlegt de politie in elk geval:

Algemeen - twijfel over oppakken en vroegtijdig beëindigen van VVC-misdrijven, - onderzoeken die impact hebben op de inzet van capaciteit bij politie en OM, - onderzoeken waarbij een alternatieve interventie niet het gewenste effect heeft opgeleverd, - HIC- en ondermijningsmisdrijven.
Slachtoffer - onderzoeken waarin het slachtoffer wenst dat er geen (verdere) opsporing/vervolgning plaatsvindt én waarbij de indruk bestaat dat die wens is ontstaan door van buiten komende druk.
Verdachten - de voortgang van onderzoeken met minderjarige verdachten die langer dan 30 dagen in onderzoek zijn bij de politie, - de voortgang van onderzoeken met meerderjarige verdachten die langer dan 90 dagen in onderzoek zijn bij de politie, - onderzoeken met gesignaleerde verdachten die langer dan 180 dagen in de status inactief staan, - onderzoeken waarin verdachten tenminste twee keer zijn ontboden, maar niet zijn verschenen, - onderzoeken met verdachten die onbegrepen gedrag, vertonen, - onderzoeken met verdachten die in een GGZ-, TBS- of forensische instelling zijn opgenomen en zich binnen die setting strafbaar hebben gedragen, - onderzoeken met verdachten die een (voormalig) tbs-gestelde zijn.
Zaken met landelijke en lokale prioriteit die door de basisteams in behandeling worden genomen en het voornemen is die vroegtijdig te beëindigen. - Landelijke prioriteiten (zoals cybercrime en huiselijk geweld⁷) - Lokale prioriteit
Zaken waarin herstelbemiddeling is mislukt.
Politiek, bestuurlijk of publicitair gevoelige zaken.
Overige niet prio VVC-zaken, waarbij op voorhand de bewijsbaarheid van het feit door nader onderzoek vrijwel nihil is (tevergeefs hopen op het feit dat een verdachte spontaan gaat bekennen, bijvoorbeeld bij niet-heterdaad 1 op 1 zaken).
Wanneer er hulp nodig is om het zaaks aanbod behapbaar te maken.
Wanneer er specifieke onderzoeken/onderwerpen zijn die veel capaciteit vergen.
Wat er in de pijplijn zit waarmee het OM rekening moet houden.
Nieuwe wet- en regelgeving/jurisprudentie/lokale processen.
Kindermishandelingszaken. ⁸
Zedenzaken ⁸ .
(voormalige) TBS-ers ⁸ .
Hennepzaken ⁸ .
Verdachten in een GGZ-instelling of die verward gedrag vertonen. ⁸
HIC- en overige niet VVC zaken ⁸ .
Discriminatiefeiten (art. 137c t/m 137g en artikel 429quater Sr.) en commune delicten met een discriminatieaspect (CODIS feiten). ⁹

⁷ In een huiselijk geweldzaak vindt altijd onderzoek plaats (denk bijvoorbeeld aan maken foto's van vernielingen in de woning, beschrijving en foto's van letsels, horen van getuigen en opvragen van medische gegevens). Als onderzoek niet heeft geleid tot ondersteunend bewijs voor de aangifte, kan het OM om toestemming voor vroegtijdig beëindigen (weinig kansrijk) worden gevraagd. Bij dit verzoek wordt een pv van bevindingen van de verrichte onderzoekshandelingen gevoegd. Politie dient altijd overleg te hebben met Veilig Thuis waarbij wordt afgestemd welke interventie nodig is om de veiligheid van betrokkenen te borgen. Als Veilig Thuis van mening is dat de veiligheid voldoende gegarandeerd kan worden door de inzet van zorg/hulpverlening, kan het OM om toestemming vroegtijdig beëindigen (andere interventie) worden gevraagd.

⁸ Eventueel kan OM-er achter het e-mailadres vroegtijdigbeindigen.oost@om.nl doorverwijzen naar een OM-portefeuillehouder bij een voorstel tot vroegtijdig beëindigen.

⁹ Uitgangspunt is dat opsporingsonderzoek wordt verricht.

8. Zaken die niet meer vroegtijdig kunnen worden beëindigd.

In bepaalde gevallen kunnen/mogen zaken niet vroegtijdig beëindigd worden:

Zaken met inzet van dwangmiddelen (anders dan staande houding)
Zaken met BOB-middelen waar een officiersbeslissing nodig was kunnen ook wanneer verdachte niet is verhoord niet vroegtijdig beëindigd worden en zullen dus ingezonden moeten worden naar het OM. Uitzondering: 126nd Sv.

9. Afsluiting

Denk goed na voordat je capaciteit in een zaak steekt. Het is zonde om een half afgerond onderzoek vroegtijdig te beëindigen. Je hebt dan capaciteit gestoken in het veredelen van de zaak, maar komt vervolgens niet toe aan het horen van een verdachte die wellicht zelfs in beeld is. In sommige gevallen kan het dan juist beter zijn om die zaak wel af te maken in plaats van het oppakken van een nieuwe zaak die een hogere prioriteit heeft volgens deze lijst.

Wanneer in een zaak eerder een bevel aanhouding buiten heterdaad is afgegeven door een Officier van Justitie en hier om wat voor reden dan ook geen uitvoering aan is gegeven, moet de zaak altijd opnieuw aan het OM worden voorgelegd om te bespreken of de zaak alsnog opgepakt moet worden.